

Nr 31.*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
fortsatt statsgaranti för exportkredit.*

(1:a avd.)

I propositionen nr 21 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 3 januari 1948, föreslagit riksdagen medgiva, att svenska staten må under tiden till och med utgången av budgetåret 1950/51 till belopp av högst 300 miljoner kronor — däri inräknade de belopp, vartill garantier beviljats eller före utgången av nu löpande budgetår beviljas — åtaga sig betalningsansvar i enlighet med nu gällande bestämmelser om statsgaranti för exportkredit.

Statsgaranti för exportkredit har här i landet meddelats alltsedan budgetåret 1933/34. Garantien har grundats på tid efter annan av riksdagen givna bemyndiganden samt av Kungl. Maj:t i enlighet därmed utfärdade författningar. Dessa bemyndiganden och författningar ha haft växlande innehåll, särskilt vad avser maximibeloppet av statens sammanlagda betalningsansvar för lämnade exportkrediter. Prövning och avgörande av frågor om statsgaranti för exportkredit ankommer på exportkreditnämnden, för vilken instruktion utfärdats den 26 juni 1933 (nr 430).

Enligt nu gällande bestämmelser (kungörelser den 26 maj 1939, nr 214, den 19 juni 1942, nr 425, och den 30 juni 1947, nr 338) äger exportkreditnämnden att under tiden till och med den 30 juni 1948 till den svenska exportens främjande bevilja statsgaranti för den kredit, som av svensk exportör eller svensk bank eller annan svensk kreditgivare lämnas vid försäljning till utlandet av inhemska alster av industri, jordbruk eller fiske. I särskilda fall kan statsgaranti även beviljas för entreprenadarbeten, som utföras i utlandet i förening med industrileveranser, ävensom för till utlandet levererade alster av svensk teknisk konsulterande verksamhet, särskilt då dylik verksamhet kan bli av betydelse för svensk export. Beträffande berörda bestämmelsers närmare innehåll hänvisas till propositionen, s. 2.

Departementschefen har i detta sammanhang erinrat om att 1947 års riksdag (prop. nr 217; r. skr. nr 189) godkänt en mellan Sverige och Polen träffad överenskommelse om reglering av varuutbytet mellan de båda länderna. Enligt ett i överenskommelsen ingående tilläggsavtal rörande Sveriges deltagande i återuppbyggnaden av det polska näringslivet i utbyte

mot leveranser av kol och koks förklarar sig svenska regeringen beredd bevilja garanti för att möjliggöra förskottsbetalningar å 70 miljoner kronor för de köp och beställningar, som förutses i avtalet. Beträffande den närmare utformningen av denna statsgaranti hänvisas till propositionen 1947: 217.

Departementschefen framhåller, att avsikten med de svenska statsgarantierna för exportkredit under åren närmast före kriget var att stödja de svenska exportnäringarna. Dessa arbetade under skärpt konkurrens icke minst från länder, vilka å sin sida tillgripit dylika statliga garantier såsom stöd för exporten. Det svenska garantisystemet visade sig i stort sett lämpligt för det avsedda syftet. I det förändrade läge för utrikeshandeln, som förelåg under krigsåren, kom garantigivningen jämväl att användas i olika handelspolitiska sammanhang. Sålunda upptogs i vissa avtal, som träffades med främmande makter, bestämmelser om export på kommersiell kreditbasis med statlig garanti. Under den tid, som förflutit efter det kriget upphört, hade garantigivning ägt rum endast i obetydlig omfattning. Att så varit fallet förklarades bl. a. därav, att kreditgivning från svensk sida under den närmaste efterkrigstiden väsentligen skedde i annan ordning, särskilt i form av direkta statliga krediter. För framtiden syntes emellertid ett ökat behov att stödja exporten bland annat i den form, som den statliga exportkreditgarantien utgjorde, kunna göra sig gällande. Att ha möjlighet härtill tedde sig särskilt angeläget i rådande valutaläge och inför risken av en skärpt konkurrens på för oss viktiga exportmarknader.

Departementschefen har därför förordat, att nu gällande bestämmelser om statsgaranti för exportkredit förlängas. Vad maximigränsen för garantigivningen beträffar har departementschefen anslutit sig till förslag av exportkreditnämnden om att begränsa betalningsansvaret till ett belopp av högst 300 miljoner kronor, vilken begränsning redan för närvarande gäller.

Vad beträffar frågan om den tid, under vilken ett bemyndigande att meddela exportkredit skulle fortfa ra att gälla, har exportkreditnämnden erinrat om att bemyndigandet brukat inskränkas att gälla för endast ett budgetår i sänder. Nämnden framhåller, att bestämmelserna i ämnet i regel förnyades utan ändringar och att, i händelse nya bestämmelser skulle behövas, erforderliga ändringar utan olägenhet borde kunna vidtagas under giltighetstiden. Statsmakterna hade vidare åtagit sig att under flera år tillhandahålla exportkreditgaranti. På grund av dessa förhållanden ifrågasätter nämnden, huruvida icke giltighetstiden, i likhet med vad som år 1939 beslutades, borde fastställas till tre budgetår, d. v. s. för tiden t. o. m. den 30 juni 1951. Departementschefen har tillstyrkt, att ett fortsatt bemyndigande fastställas att gälla intill utgången av budgetåret 1950/51.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att gällande bestämmelser om statsgaranti för exportkredit, vilka upphöra att gälla med utgången av innevarande budgetår, givas förlängd giltighet intill utgången av budget-

året 1950/51. Utskottet förutsätter emellertid härvid, att Kungl. Maj:t för varje år för riksdagen framlägger redovisning över medlens användning. I fråga om maximigränsen för garantigivningen bör, liksom för närvarande gäller, betalningsansvaret begränsas till ett belopp av högst 300 miljoner kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att svenska staten må under tiden till och med utgången av budgetåret 1950/51 till belopp av högst 300 miljoner kronor — däri inräknade de belopp, vartill garantier beviljats eller före utgången av nu löpande budgetår beviljas — åta sig betalningsansvar i enlighet med nu gällande bestämmelser om statsgaranti för exportkredit.

Stockholm den 2 mars 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Heiding, Gillström, Sundelin, Näsström, Gustav Emil Andersson, Hesselbom och Lundgren; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Törnkvist, Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Rubbestad, Staxäng, Lindholm, Thapper, Persson i Vinberg och Johansson i Mysinge.
